

ประสิทธิภาพการสอนของพระสงฆ์ในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมือง จังหวัดพิษณุโลก
The Teaching Efficiency of Buddhist Monks in High School,
Muang District, Phitsanulok Province

พระสมพงษ์ ญฐิโก (เผ่าเจ้า)

PhraSompong Natthiko (Thaongao)^๑

พระวิเทศพรหมคุณ PhraWidhesbhammakhun^๒

สมปอง สุวรรณภุมมา Sompong Suwanaphuma^๓

บุญเลิศ จิรภัทร์ Boonlert Chirapat^๔

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องประสิทธิภาพการสอนของพระสงฆ์ในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมือง จังหวัดพิษณุโลก เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัย คือ ๑) เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการสอนของพระสงฆ์ในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมือง จังหวัดพิษณุโลก ๒) เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิภาพการสอนของพระสงฆ์ในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมือง จังหวัดพิษณุโลก ๓) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับประสิทธิภาพการสอนของพระสงฆ์ในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมือง จังหวัดพิษณุโลก โดยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์วิเคราะห์สถิติสำเร็จรูปในการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่และค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติเชิงอนุมาน คือ การทดสอบค่าเอฟ โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว

ผลการวิจัยพบว่า

๑. นักเรียนระดับมัธยมปลายในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมือง จังหวัดพิษณุโลกที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการสอนของพระสงฆ์ในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมือง จังหวัดพิษณุโลก โดยภาพรวมมีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมากและในรายด้าน คือด้านการจัดและการเลือกกิจกรรมการสอนให้เหมาะสม ด้านการใช้จิตวิทยาการเรียนรู้ ด้านกลวิธีการสอนและอุปายในการสอนและด้านการประเมินผลการศึกษาในแต่ละด้าน ด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก

๒. นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีเพศ อายุและระดับชั้นเรียน ต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการสอนของพระสงฆ์ในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมือง จังหวัดพิษณุโลก แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับ .๐๕

๓. แนวทางประสิทธิภาพการสอนของพระสงฆ์ในโรงเรียนมัธยมศึกษา ควรจัดเนื้อหาในรายวิชาที่สอนให้กระชับกับหน่วยกิต มีการบูรณาการให้สอดคล้องกับพื้นฐานความรู้ความสามารถ

^๑สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

^๒คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

^๓คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

^๔คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ผู้เรียน ควรมีเทคนิคการสอนที่หลากหลาย มีสื่อการสอนที่ทันสมัย และมีการวัดผลและประเมินผล ติดตามอยู่เสมอ รวมถึงการสร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียนสนใจในเนื้อหารายวิชาที่สอน เพื่อให้เกิดประโยชน์ ในการนำไปประยุกต์ในชีวิตประจำวันได้

คำสำคัญ: ประสิทธิภาพ, การสอน, โรงเรียนมัธยมศึกษา

Abstract

The research entitled “the Teaching Efficiency of Buddhist Monks in High School, Muang District, Phitsanulok Province”. This is the quantitative research with its objectives 1) to study the Buddhist monks’ teaching efficiency in this school 2) to compare the teaching efficiency and 3) to study the suggestions concerning with this title of the research. The data was collected by the questionnaires and the data analysis by the window program SPSS in the descriptive statistics that was the average, the percentage, the means and the standard deviation. The inferential statistics was the f-test by analyzing with the one way; ANOVA.

Findings were as follows:

1. The students in the high school, Muang District, Phitsanulok were the different sex that has effected to their opinions at the high level in the overview. In each issue, there was at the high level in every point that was the learning management, the learning activities, the learning psychology, the teaching techniques and the educational evaluation.

2. The students had the different sex, age, and grade, their opinions in the teaching efficiency of Buddhist monks were the significant difference at the level 0.05 in the High School of Buddhist Monks, Muang District, Phitsanulok Province

3. Suggested teaching effectiveness of monks in secondary schools. The content of the course should be tightened with credits. The benefits of the application. It is integrated with the basic knowledge. There is an opportunity for students to participate in teaching activities. And teachers should have teaching techniques. Modern teaching materials to current events. Always follow the measurement and evaluation. Can solve problems in teaching and learning. Include incentives for students interested in the course content. To be useful to apply in everyday life.

Keywords : Efficiency, Teaching, High School

บทนำ

ชนชาติไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันมีความเกี่ยวเนื่องกับพระพุทธศาสนา โดยเฉพาะนับแต่ก่อนที่ชนชาติไทยมีประวัติศาสตร์อันชัดเจนเพราะมีนักประวัติศาสตร์เชื่อว่าชาวไทยก่อนสุโขทัยก็นับถือพระพุทธศาสนาด้วยเหตุนี้วิถีของคนไทยจึงได้ผูกพันประสานกลมกลืนกับหลักความเชื่อและหลักปฏิบัติในพระพุทธศาสนา มาโดยตลอด และวัดเป็นศูนย์กลางการศึกษาของสังคมไทยเป็นแหล่งคำสั่งสอนการฝึกอบรม ดังนั้นจะเห็นว่าการกิจกรรมส่วนใหญ่ที่มีความสำคัญของรัฐก็ดี ของชุมชนก็ดี จะมีส่วนประกอบด้วยพระพุทธศาสนาเป็นพิธีการเพื่อเน้นย้ำความสำคัญและเสริมคุณค่าทางจิตใจ ซึ่ง พระพุทธศาสนาเป็นแหล่งวัฒนธรรมความดีงามคู่ชาติไทยมาแต่โบราณ ระบบพุทธธรรมได้มีบทบาทช่วยจรรโลงจิตใจชาวไทยมาช้านาน คำสอนทางพระพุทธศาสนาจึงมีความหมายมากในการที่บัณฑิตชนทั้งหลายจะพึงน้อมนำมาเป็นแสงสว่างช่วยนำทางชีวิต นำมาช่วยแก้ไขสังคมพุทธธรรมเป็นเหมือนร่มเงาของต้นไม้มีใบหนาให้ความร่มเย็นที่จะเป็นที่พักพิงของบุคคลที่กำลังเร่าร้อนด้วยความทุกข์ต่างๆ พุทธธรรมได้ให้อาหารทางใจแก่ผู้เข้ามาพึ่งพิงช่วยอบรมให้มีมโนธรรมดี (วัดพระพุทธบาทราชวรมหาวิหาร, ๒๕๔๙ : ๑๒๙)

วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมเป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ต้องเรียนตลอด ๑๒ ปีการศึกษา ตั้งแต่ระดับประถม ศึกษาจนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ประกอบมาจากหลายแขนงวิชา จึงมีลักษณะเป็นสหวิทยาการโดยนำวิทยาการจากแขนงวิชาต่างๆ ในสาขาสังคมศาสตร์มาหลอมเข้าด้วยกัน ได้แก่ ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ นิติศาสตร์ จริยธรรม ประชากรการศึกษา สิ่งแวดล้อม รัฐศาสตร์ สังคมวิทยาปรัชญาและ

ศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม จึงเป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ออกแบบมาเพื่อส่งเสริมศักยภาพเป็นพลเมืองดีให้แก่ผู้เรียน โดยมีเป้าหมายของการพัฒนาความเป็นพลเมืองดี ซึ่งกรมการศาสนา ได้พิจารณาเห็นว่าจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน นักศึกษาอย่างจริงจังและบังเกิดผลเป็นรูปธรรม โดยมีโครงการพระสอนศีลธรรมของนักเรียน ซึ่งเป็นโครงการเชิงรุกที่สามารถนำกระบวนการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมสู่กลุ่มเด็กและเยาวชนให้บังเกิดผลอย่างเป็นรูปธรรมได้อย่างชัดเจน (กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม, ๒๕๕๐ : ๑๖) เพราะแนวคิดการจัดการศึกษาในปัจจุบันนั้นมุ่งเน้นให้เด็กสามารถคิดเป็น ทำเป็น มีทักษะในการจัดการ (รุ่ง แก้วแดง, ๒๕๔๒ : ๓๖)

ดังนั้นจึงมีการปฏิรูปการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้ใช้กระบวนการสร้างความรู้ด้วยตนเอง ได้แก่ กระบวนการคิดซึ่งเป็นการคิดขั้นสูง และกระบวนการกลุ่ม การคิดระดับสูงที่ใช้ในการฝึกความคิดในปัจจุบันได้แก่ การคิดแบบวิจารณ์ญาณ การคิดสร้างสรรค์ การคิดแบบอภิปัญญา การคิดแก้ปัญหา การคิดเพื่อการตัดสินใจ การคิดแบบญาณปัญญา การคิดในด้านดี (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, ๒๕๔๔ : ๔๔) ซึ่งความสำคัญของทักษะกระบวนการคิดยังสอดคล้องกับกรอบวิสัยทัศน์และทิศทางการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑ (พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙) ที่จำเป็นต้องมีการพัฒนาคุณภาพคนในทุกมิติอย่างสมดุล ทั้งจิตใจ ร่างกาย ความรู้และทักษะความสามารถเพื่อให้เพียบพร้อมทั้งด้านคุณธรรม และความรู้ ซึ่งจะนำไปสู่การคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล รอบคอบและระมัดระวังด้วยจิตสำนึกในศีลธรรมและคุณธรรม ทำให้รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงและมีความสามารถในการ

การตัดสินใจโดยใช้หลักความพอประมาณในการดำเนินชีวิต (สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนายุทธศาสตร์และสังคมแห่งชาติ, ๒๕๕๙ : ๔๗) ดังนั้น พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ หมวด ๔ แนวการจัดการศึกษา มาตรา ๒๔ (๒) จึงได้กำหนดให้สถานศึกษาจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ เฉยสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้มาเพื่อใช้ป้องกันและแก้ไขปัญหา (กระทรวงศึกษาธิการ, พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) ๒๕๕๖ : ๑๒)

ดังนั้น จากสภาพการดำเนินงานของโครงการดังกล่าวจะบรรลุผลตามเป้าหมายได้นั้น ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบสำคัญคือประสิทธิภาพ การสอนของพระสงฆ์ที่เข้าไปสอนในโรงเรียนซึ่ง การเรียนการสอนเป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกัน โดยการสอนเป็นการตั้งใจกระทำให้เกิดการเรียนรู้ และการสอนที่ดีย่อมทำให้เกิดการเรียนรู้ได้ดี ผู้สอนเป็นตัวอย่างสำคัญและเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่โดยตรงในการดำเนินการเรียนการสอนให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพ ซึ่งผู้สอนเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการทำให้ ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้มีการสอนที่มีประสิทธิภาพ เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนให้เกิดการเรียนรู้ที่ สมบูรณ์แบบ ประสิทธิภาพการสอนของผู้สอน คือ ความสามารถของผู้สอนในการปฏิบัติการ สอน กลวิธีการสอน ตลอดจนพฤติกรรมต่างๆ ของผู้สอน เพื่อนำมาใช้ในการจัดการเรียน การสอน ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และ เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ซึ่งในการวิจัยเรื่องนี้ ผู้วิจัยได้กำหนด ขอบเขตของเนื้อหาเกี่ยวกับประสิทธิภาพการ สอนไว้ ๔ ด้านประกอบด้วย ๑) ด้านการจัดและ เลือกรูปแบบการสอน ๒) ด้านการใช้จิตวิทยา การเรียนรู้ ๓) ด้านกลวิธีการสอนและอุปนิสัยใน

การสอน และ ๔) ด้านการประเมินผล โดยมีมุ่ง ศึกษาประสิทธิภาพการสอนของพระสงฆ์ใน โรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมะนัง จังหวัด พัทลุง โดยคาดหวังว่าผลการวิจัยที่ได้จะ สามารถเป็นข้อมูลสารสนเทศที่สามารถนำไป ประกอบการตัดสินใจในการกำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ แผนงานและโครงการในการบริหาร จัดการการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาในอำเภอมะนัง จังหวัดพัทลุง ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

๑. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการสอนของ พระสงฆ์ในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมะนัง จังหวัดพัทลุง

๒. เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิภาพการ สอนของพระสงฆ์ในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมะนัง จังหวัดพัทลุง

๓. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ ประสิทธิภาพการสอนของพระสงฆ์ในโรงเรียน มัธยมศึกษา อำเภอมะนัง จังหวัดพัทลุง

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ผู้วิจัยได้กำหนด วิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

๑. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ๑) ประชากรที่ใช้ในการศึกษาเรื่องนี้ ได้แก่ นักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียน มัธยมศึกษา ในเขตพื้นที่อำเภอมะนัง จังหวัด พัทลุง จำนวน ๑๐ โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียน จันทบุรี โรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย พัทลุง โรงเรียนเฉลิมขวัญสตรี โรงเรียนดอนทองวิทยา โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา ภาคเหนือ (ม.ปลาย) โรงเรียนท่าทองพิทยาคม โรงเรียน บ้านกร่างวิทยาคม โรงเรียนพัทลุงพิทยาคม โรงเรียนพุทธชินราชพิทยา โรงเรียนวังน้ำคู้

ศึกษา จำนวน ๗,๑๐๔ คน ๒) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเรื่องนี้ ได้แก่ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก จำนวน ๑๐ โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนจ่านกร้อง โรงเรียนจุฬารณราชวิทยาลัย พิษณุโลก โรงเรียนเฉลิมขวัญสตรี โรงเรียนดอนทองวิทยา โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา ภาคเหนือ (ม.ปลาย) โรงเรียนท่าทองพิทยาคม โรงเรียนบ้านกร่างพิทยาคม โรงเรียนพิษณุโลกพิทยาคม โรงเรียนพุทธชินราชพิทยา โรงเรียนวังน้ำคู้ศึกษา จำนวน ๓๗๙ คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม

๒. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยในเรื่องนี้ ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล สำหรับการศึกษาเชิงปริมาณ

๓. การเก็บรวบรวมข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูลในเชิงปริมาณผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้ ๑) ขอนหนังสือจากหลักสูตรพุทธศาสนมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนสังคม ภาควิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ลงนามโดยผู้อำนวยการโครงการหลักสูตรเพื่อขอความร่วมมือไปยังกลุ่มเป้าหมายที่เป็นกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม ๒) ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองตามวันและเวลาที่ทางโรงเรียนของกลุ่มตัวอย่างอนุญาตโดยผู้วิจัยทำการแจกแบบสอบถามให้กับเด็กนักเรียนซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างในช่วงเวลาก่อนเข้าเรียน และรับคืนภายหลังจากเวลาเลิกเรียนหรือขอความอนุเคราะห์จากเจ้าหน้าที่ธุรการเพื่อรับฝากแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างที่ยังไม่ได้ส่งคืน และผู้วิจัยจะมาขอรับคืนภายหลัง

๓. การวิเคราะห์ข้อมูล ๑) นำแบบสอบถามทั้งหมดมาตรวจสอบความสมบูรณ์ความถูกต้อง ๒) ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรม

คอมพิวเตอร์วิเคราะห์สถิติสำเร็จรูปในการวิเคราะห์ข้อมูล ๓) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามใช้ค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) ข้อมูลเกี่ยวกับประสิทธิภาพการสอนของพระสงฆ์ในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

สรุปผลการวิจัย

๑. ประสิทธิภาพการสอนของพระสงฆ์ในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลกโดยภาพรวม มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านก็พบว่า มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับดังนี้ ๑) ด้านการจัดและเลือกกิจกรรมการสอนให้เหมาะสม ๒) ด้านการใช้จิตวิทยาการเรียนรู้ ๓) ด้านกลวิธีการสอนและอุปนิสัยในการสอน และ ๔) ด้านการประเมินผลการศึกษา ตามลำดับ

๒. ประสิทธิภาพการสอนของพระสงฆ์ในโรงเรียนมัธยมศึกษาอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ด้านการจัดและเลือกกิจกรรมการสอนให้เหมาะสม โดยภาพรวม มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อคำถามก็พบว่า มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับดังนี้ ๑) พระสงฆ์สามารถสอนการค้นคว้าข้อมูลทั้งจากหนังสือ จากอินเทอร์เน็ต และจากสังคมออนไลน์ ๒) พระสงฆ์สามารถสอนวิชาธรรมศึกษาและสอนแหล่งเรียนรู้แก่เด็กได้ ๓) เด็กนักเรียนสามารถสืบค้นข้อมูลจากห้องสมุด และจากอินเทอร์เน็ตได้ด้วยตนเอง ๔) พระสงฆ์มีความสามารถในการจัดกิจกรรมที่เหมาะสมและสอดคล้องกับความสามารถของผู้เรียน และ ๕) เด็กนักเรียนมีสมาธิระ อ่อนนุ่มถ่อมตนมากขึ้นตามลำดับ

๓. ประสิทธิภาพการสอนของพระสงฆ์ในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมือง จังหวัดพิษณุโลก ด้านการใช้จิตวิทยาการเรียนรู้ โดยภาพรวม มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อคำถามก็พบว่า มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับดังนี้ ๑) พระสงฆ์มีความสามารถในการสร้างสิ่งเร้าในการเรียนการสอนให้กับนักเรียน ๒) เด็กนักเรียนสามารถอธิบายวิธีการคิดแบบอริยสัจ ๔ ได้ ๓) พระสงฆ์มีความสามารถในการใช้สื่อ อุปกรณ์ เพื่อให้เกิดความสนใจของนักเรียน ๔) พระสงฆ์สามารถใช้สื่อการสอนที่เหมาะสมกับเนื้อหาและน่าสนใจ และ ๕) เด็กนักเรียนมีความฉลาดทางอารมณ์ ยิ้มแย้มแจ่มใสมากขึ้น ตามลำดับ

๔. ประสิทธิภาพการสอนของพระสงฆ์ในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมือง จังหวัดพิษณุโลก ด้านกลวิธีการสอนและอุปายในการสอน โดยภาพรวม มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อคำถามก็พบว่า มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับดังนี้ ๑) เด็กนักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนกับพระสงฆ์ ๒) เด็กนักเรียนสามารถเล่าเรื่องพุทธประวัติได้ ๓) พระสงฆ์มีความสามารถในการสอนสวดมนต์ และสอนธรรมะสำหรับเด็กได้ ๔) พระสงฆ์มีความสามารถในการยกตัวอย่างประกอบการประยุกต์ใช้ธรรมะในชีวิตประจำวัน และ ๕) เด็กนักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพระพุทธศาสนามากยิ่งขึ้น ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

ในการวิจัยเรื่องประสิทธิภาพการสอนของพระสงฆ์ในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมือง จังหวัดพิษณุโลก ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลการวิจัย โดยมีประเด็นสำคัญดังนี้

๑. ประสิทธิภาพการสอนของพระสงฆ์ในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมือง จังหวัดพิษณุโลก โดยภาพรวม มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับดังนี้

๑) ด้านการจัดและเลือกกิจกรรมการสอนให้เหมาะสม โดยภาพรวม มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อคำถามก็พบว่า มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับดังนี้ ๑) พระสงฆ์สามารถสอนการค้นคว้าข้อมูลทั้งจากหนังสือ จากอินเทอร์เน็ต และจากสังคมออนไลน์ ๒) พระสงฆ์สามารถสอนวิชาธรรมศึกษาและสอนแหล่สรภัญญะแก่เด็กได้ ๓) เด็กนักเรียนสามารถสืบค้นข้อมูลจากห้องสมุดและจากอินเทอร์เน็ตได้ด้วยตนเอง ๔) พระสงฆ์มีความสามารถในการจัดกิจกรรมที่เหมาะสมและสอดคล้องกับความสามารถของผู้เรียน และ ๕) เด็กนักเรียนมีสมาธิ คารวะ อ่อนน้อมถ่อมตนมากขึ้น ตามลำดับ จากผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของพิชาติ แก้วพวง (๒๕๕๔) ได้วิจัยเรื่องผลของการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษาตามหลักไตรสิกขาที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการใช้ชีวิตแบบพอเพียง ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ผลการวิจัยพบว่า ๑) นักเรียนกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษาตามหลักไตรสิกขามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษาแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ๒) นักเรียนกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษาตามหลักไตรสิกขามีความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณสูงกว่าก่อนเรียน และสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษาแบบปกติอย่างมี

นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ๓. นักเรียนกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษาตามหลักไตรสิกขามีการใช้ชีวิตแบบพอเพียงสูงกว่าก่อนเรียน และสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษาแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ และสอดคล้องกับงานวิจัยของพรณา แจ่มดวง (๒๕๕๑) ได้วิจัยเรื่องสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษาในโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวง ศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ กรุงเทพฯ มหานคร ผลการวิจัยพบว่า สภาพการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษา ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ครูส่วนใหญ่ใช้การบรรยาย ใช้การถามตอบ และให้ทำงานกลุ่ม ด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตร ส่วนใหญ่ใช้การจัดนิทรรศการ มีการสอดแทรกความภาคภูมิใจในความเป็นไทยในเนื้อหาด้านวัฒนธรรมไทยและมีการบูรณาการเนื้อหาสังคมศึกษากับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นๆ ครูส่วนใหญ่ใช้คือเอกสารประกอบการเรียนการสอน และโปรแกรมนำเสนองาน และประเมินจากการทดสอบแบบฝึกหัดและใบงาน และสอดคล้องกับงานวิจัยของศรัณย์พร ยินดีสุข (๒๕๕๗) ได้วิจัยเรื่องการพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอนสังคมศึกษาตามแนวคิดอินเทอร์เน็ตแอกทีฟคอนสตรัคติวิสต์และการกำกับตนเองเพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณและความใฝ่รู้ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ผลการวิจัย พบว่า ผู้เรียนเป็นผู้ประมวลความรู้ใหม่ด้วยตนเอง โดยใช้การคิดพิจารณาไตร่ตรองข้อมูลบนพื้นฐานของเหตุผลและหลักฐาน การจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบประกอบด้วย ๖ ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นกระตุ้นความสงสัย ขั้นวางแผน ขั้นสืบสอบรอบตัว ขั้นแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ขั้นตกผลึกความคิด และขั้นประเมินตนเอง

๒) ด้านการใช้จิตวิทยาการเรียนรู้โดยภาพรวม มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อคำถามก็พบว่า มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับดังนี้ ๑) พระสงฆ์มีความสามารถในการสร้างสิ่งเร้าในการเรียนการสอนให้กับนักเรียน ๒) เด็กนักเรียนสามารถอธิบายวิธีการคิดแบบอริยสัจ ๔ ได้ ๓) พระสงฆ์มีความสามารถในการใช้สื่อ อุปกรณ์ เพื่อให้เกิดความสนใจของนักเรียน ๔) พระสงฆ์สามารถใช้สื่อการสอนที่เหมาะสมกับเนื้อหาและน่าสนใจ และ ๕) เด็กนักเรียนมีความฉลาดทางอารมณ์ ยิ้มแย้มแจ่มใสมากขึ้น ตามลำดับ จากผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของพลกฤษ ตันติญาณกุล (๒๕๕๗) ได้วิจัยเรื่องผลของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสังคมศึกษาด้วยการฝึกการคิดอย่างมีวิจารณญาณที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ผลการวิจัยพบว่า ๑) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ กลุ่มที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสังคมศึกษาด้วยการฝึกการคิดอย่างมีวิจารณญาณ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษาสูงกว่านักเรียนกลุ่มที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยวิธีปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ๒) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ กลุ่มที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสังคมศึกษาด้วยการฝึกการคิดอย่างมีวิจารณญาณ มีความสามารถในการแก้ปัญหาสูงกว่านักเรียนกลุ่มที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยวิธีปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

๓) ด้านกลวิธีการสอนและอธิบายในการสอน โดยภาพรวม มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อคำถามก็พบว่า มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับดังนี้ ๑) เด็กนักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อ

การเรียนกับพระสงฆ์ ๒) เด็กนักเรียนสามารถเล่าเรื่องพุทธประวัติได้ ๓) พระสงฆ์มีความสามารถในการสอนสวดมนต์ และสอนธรรมะสำหรับเด็กได้ ๔) พระสงฆ์มีความสามารถในการยกตัวอย่างประกอบการประยุกต์ใช้ธรรมะในชีวิตประจำวัน และ ๕) เด็กนักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพระพุทธศาสนามากยิ่งขึ้น ตามลำดับจากผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของวิปีศยา เยี่ยมยา (๒๕๕๙) ได้วิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างกรณีศึกษาในกับประสิทธิภาพการสอนของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดราชบุรี ผลการวิจัยพบว่า ๑) กรณีศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดราชบุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า มีสี่ด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ ด้านการอำนวยความสะดวก ด้านการประสานงาน ด้านการจัดลำดับความสำคัญของงาน และด้านการจัดทรัพยากร ส่วนอีกสองด้านอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ ด้านการออกแบบวิธีการทำงาน และด้านการประเมินสภาพการทำงาน ๒) ประสิทธิภาพการสอนของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดราชบุรี ในภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ ด้านบุคลิกลักษณะครู ด้านความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน ด้านการให้ความเป็นธรรม ด้านการควบคุมชั้นเรียน ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านกลวิธีสอน ด้านการใช้จิตวิทยาการเรียนรู้ ด้านการวัดและประเมินผล และด้านบรรยากาศในชั้นเรียน ๓) กรณีศึกษาในกับประสิทธิภาพการสอนของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดราชบุรี มีความสัมพันธ์กันในทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑

๔) ด้านการประเมินผลการศึกษา โดยภาพรวม มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อคำถามก็พบว่า มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับดังนี้ ๑) เด็กนักเรียนมีกิริยามารยาททางสังคมที่ดีขึ้น ๒) เด็กนักเรียนมีนิสัยรักการอ่านมากขึ้น ๓) เด็กนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีขึ้น ๔) พระสงฆ์มีการอธิบายหลักเกณฑ์การประเมินที่ชัดเจน เข้าใจง่าย และ ๕) พระสงฆ์มีการประเมินผลการเรียนของนักเรียนที่เป็นธรรมและโปร่งใสตามลำดับ จากผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของกมล ใจเมือง (๒๕๕๘) ได้วิจัยเรื่องการศึกษาประสิทธิภาพการสอนของครูตามมาตรฐานการศึกษา สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต ๒ ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพการสอนของครูตามมาตรฐานการศึกษา ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต ๒ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการวัดผล ประเมินผลการเรียนการสอนและนำผลการวัดผลประเมินผลมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา มีประสิทธิภาพรองลงมาคือด้านเป้าหมายของหลักสูตร และเป้าหมายของการจัดการศึกษา และลำดับสุดท้ายคือ ด้านการพัฒนาหลักสูตร จัดทำแผนและกระบวนการ การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามลำดับ

ข้อเสนอแนะ

๑. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรนำผล ประสิทธิภาพการสอนของพระสงฆ์ในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมะนัง จังหวัดพิษณุโลก ไปปรับใช้ในสถานศึกษา โดยเฉพาะการจัดเลือก

กิจกรรมการสอน การใช้จิตวิทยาการเรียนรู้
กลวิธีการสอนและอุปายในการสอน และการ
ประเมินผลการศึกษา

๒. ควรวิจัยเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่สอน
โดยพระสงฆ์ในเรื่องอื่นๆ

๓. ควรวิจัยการจัดการเรียนรู้ของพระสงฆ์
ในหลักสูตรเกี่ยวกับการศึกษาพระพุทธศาสนา คือ
การจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนก ธรรมศึกษา

บรรณานุกรม

- กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม. (๒๕๔๘). **คู่มือการดำเนินงานตามโครงการพระสอนศีลธรรม
ในโรงเรียน ปีงบประมาณ ๒๕๔๘**. กรุงเทพมหานคร: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุ
ภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (๒๕๔๕). **คู่มือการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา
ศาสนา และวัฒนธรรม**. กรุงเทพมหานคร: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- _____. (๒๕๔๕). **การจัดสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา**. กรุงเทพมหานคร: ธรรมสภา.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (๒๕๔๖). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และแก้ไขเพิ่มเติม
(ฉบับที่ ๒)**. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.
- กองทุนไทรรัตนานุกาภาพ ศูนย์ศูนย์ส่งเสริมพระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย. (๒๕๔๙). **ฝันให้ไกลไปให้
ถึง**. กรุงเทพมหานคร: แปดสปีเจ็ด (๒๕๔๕).
- กำพล ใจเมือง, (๒๕๕๘). **การศึกษาประสิทธิภาพการสอนของครูตามมาตรฐานการศึกษา
สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต ๒**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด.
- พรนภา แจ่มดวง. (๒๕๕๑). **สภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษา ในโครงการ
จัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ
กรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. คณะครุศาสตร์ : จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- พลกฤษ ตันติยานุกูล, (๒๕๔๗). **ผลของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสังคมศึกษาด้วยการฝึก
การคิดอย่างมีวิจารณญาณ ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการ
แก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. คณะ
ครุศาสตร์ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- พิชาติ แก้วพวง. (๒๕๕๔). **ผลของจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษาตามหลักไตรสิกขาที่มีต่อผล
สัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการใช้ชีวิต
แบบพอเพียง ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ ๒**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต.
คณะครุศาสตร์ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รุ่ง แก้วแดง. (๒๕๕๒). **การศึกษาไทย ค.ศ. ๒๐๐๐**. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

- วัดพระพุทธบาทราชวรมหาวิหาร. (๒๕๕๙). **ที่ระลึกงานเทศกาลนมัสการพระพุทธบาท จังหวัดสระบุรี พ.ศ. ๒๕๕๙**. กาญจนบุรี: สำนักพิมพ์ธรรมเมธิ.
- วิปศยา เยี่ยวยา. (๒๕๕๙). **ความสัมพันธ์ระหว่างกรณีศึกษาเกี่ยวกับประสิทธิภาพการสอนของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดราชบุรี**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง.
- ศรัณย์พร ยินดีสุข. (๒๕๕๗). **การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนสังคมศึกษาตามแนวคิดอินเทอร์เน็ตที่ฟคอนสตรัคติวิสต์และการกำกับตนเองเพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณและความใฝ่รู้ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. คณะครุศาสตร์ : มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์.
- สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (๒๕๕๕). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑ (พ.ศ.๒๕๕๕-๒๕๕๙)**. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, (๒๕๕๔). **การศึกษาสำหรับผู้ที่มีความสามารถพิเศษด้านทักษะการคิดระดับสูง**. รายงานการวิจัย. กรุงเทพมหานคร : รัตนพรชัย.